

EMIL W. PŁYWACZEWSKI, EMILIA JURGIELEWICZ-DELEGACZ

Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, Uniwersytet w Białymstoku

ZORGANIZOWANA PRZESTĘPCZOŚĆ NARKOTYKOWA W POLSCE

1. WPROWADZENIE

W rozwoju przestępczości zorganizowanej ogromną rolę odgrywało zapotrzebowanie społeczeństwa na nielegalne towary, na przykład kradzione samochody, podrabiane tekstylia, pirackie oprogramowania i płyty oraz pochodzące z przemytu towary wysokoaktywne, narkotyki, broń¹. Współcześnie jednak to przestępczość narkotykowa jest jedną z najbardziej dynamicznie rozwijających się gałęzi przestępczości zorganizowanej. Produkcja narkotyków, ich przemyt, wprowadzanie do obrotu, a także wytwarzanie i handel substancjami chemicznymi wykorzystywanymi do produkcji substancji kontrolowanych – przynoszą grupom przestępczym kolosalne zyski. W związku z tym zdecydowano, że niniejsze opracowanie zostanie poświęcone omówieniu tego zjawiska na podstawie raportów Centralnego Biura Śledczego Policji. Zgodnie

¹ Por. A. MAREK, *Przestępczość zorganizowana. Zarys problematyki*, [w:] *Kryminologiczne i prawne aspekty przestępczości zorganizowanej. Studia i materiały*, red. A. MAREK, W. PŁYWACZEWSKI, Szczytno 1992, s. 21 i n.; B. HOLYST, *Kryminologia*, Warszawa 2004, s. 379; K. LASKOWSKA, *Etiologia przestępczości zorganizowanej w Polsce*, [w:] *Przestępczość zorganizowana*, red. E.W. PŁYWACZEWSKI, Warszawa 2011, s. 152-170; J. BILL, *Przestępczość zorganizowana w ujęciu historycznym oraz jej ewaluacja*, «Kultura Bezpieczeństwa. Nauka – Praktyka – Refleksje» 20/2015, s. 88-106.

bowiem z art. 5a ustawy o Policji² Centralne Biuro Śledcze Policji (dalej: CBŚP) jest jednostką organizacyjną Policji służby śledczej, która realizuje na obszarze całego kraju zadania w zakresie rozpoznawania, zapobiegania i zwalczania przestępczości zorganizowanej. Działania podejmowane przez CBŚP³ mają służyć zwalczaniu przestępczości zorganizowanej o charakterze transgranicznym, kryminalnym, narkotykowym i ekonomicznym oraz związanym z aktami terrorystycznymi. Odnosząc się do zadań CBŚP związanych z przedmiotową zorganizowaną przestępczością narkotykową, wskazać należy, że jednostka ta dąży do:

- zwalczania zorganizowanych grup przestępczych w zakresie produkcji i obrotu środkami odurzającymi zarówno na terenie kraju, jak i w obrocie międzynarodowym;
- ujawniania i likwidacji miejsc produkcji narkotyków syntetycznych (laboratoriów);
- podejmowania współpracy z instytucjami i służbami międzynarodowymi w zakresie zwalczania przestępczości narkotykowej;
- rozpoznawania i neutralizacji zorganizowanych struktur przestępczych – w tym tych zdominowanych przez przedstawicieli mniejszości etnicznych.

Biorąc powyższe pod uwagę, CBŚP jest jednostką posiadającą najwięcej informacji na temat działalności zorganizowanych grup przestępczych – w tym ich aktywności na rynku narkotykowym.

2. ZORGANIZOWANE GRUPY PRZESTĘPCZE W POLSCE

W *Raporcie o stanie bezpieczeństwa w Polsce w 2016 roku*⁴ wskazano, że wzrasta liczba zorganizowanych grup przestępczych, co jest pokłosiem tendencji powstawania mniejszych, luźno ze sobą powiązanych

² Ustawa z 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r. poz. 360 ze zm.).

³ Por. A.M. HERNACKA, *Rola Centralnego Biura Śledczego Policji w walce z przestępczością zorganizowaną. Zarys problematyki funkcjonowania służby*, «Humanities and Social Sciences» 24.3/2017, s. 87-96.

⁴ *Raport o stanie bezpieczeństwa w Polsce w 2016 roku*, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, s. 85, www.archiwumbip.mswia.gov.pl/bip/

i współpracujących wyłącznie na wybranych obszarach grup przestępczych. Stanowi to przeciwieństwo tych działających w latach 90. ubiegłego stulecia, które były duże i posiadały wysoki stopień zorganizowania. Obecnie działania zorganizowanych grup przestępczych nie stanowią katalogu zamkniętego. Najczęściej przestępczość zorganizowaną dzieli się na przestępczość o charakterze kryminalnym, ekonomicznym i narkotykowym. Wiele grup ma jednak charakter multiprzestępczy, co oznacza, że działają jednocześnie w różnych obszarach przestępczości⁵.

Przestępczość kryminalna zorganizowanych grup – w porównaniu z ekonomiczną czy narkotykową – stanowi mniejsze zagrożenie. Co więcej, nie charakteryzuje się ona tak dużym rozgłosem, jak w latach 90. XX w., ponieważ obecnie chociażby porachunki pomiędzy grupami prowadzone są w bardziej dyskretny sposób. Wskazuje się, że kryminalna „aktywność” służy zarówno pozyskiwaniu środków majątkowych, jak i zabezpieczeniu realizowanych interesów (np. ochrona przed konkurencyjnymi grupami, zdobywanie nowych stref wpływów). Najczęściej popełniane przestępstwa kryminalne to między innymi uprowadzenia, rozboje, szantaże, zabójstwa, wymuszenia. Do omawianej grupy zaliczyć można także czyny zabronione związane z nielegalnym obrotem bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi, fałszerstwa pieniędzy i dokumentów (np. faktur), a także kradzieże samochodów.

Największą aktywność omawiane grupy przejawiają w przestępczości ekonomicznej. Powoduje ona nie tylko najwyższe straty dla budżetu państwa, lecz także godzi w bezpieczeństwo ekonomiczne Polski, między innymi przez zmniejszenie wpływów, uzyskiwanie nienależnych zwrotów, wyłudzenie dopłat (np. przestępstwa związane z podatkiem VAT oraz akcyzą). Inne formy tego rodzaju przestępczości to zaniżanie należności publicznoprawnych, przestępstwa na rynku bankowym, ubezpieczeniowym i kapitałowym, przestępczość związana z zamówieniami publicznymi czy przeciwko własności intelektualnej. Przestępstwa ekonomiczne popełniane przez zorganizowane grupy przestępcze to

raport-o-stanie-bezpie/18405,Raport-o-stanie-bezpieczenstwa.html (dostęp: 21 sierpnia 2019 r.).

⁵ Por. Z. RAU, *Przestępczość zorganizowana w Polsce i jej zwalczanie*, Kraków 2002, s. 53 i n.

również zagrożenie dla sektora prywatnego, na przykład przez bezpośrednie zmniejszenie dochodów oraz spadek konkurencyjności w porównaniu z firmami z tzw. szarej strefy czy zaniżania kosztów przez podmioty gospodarcze działające z naruszeniem prawa⁶.

Polska dla zorganizowanej przestępczości narkotykowej – z uwagi na położenie geograficzne znajdujące się na przecięciu szlaków przemysłowych – jest zarówno państwem tranzytowym, przez które przemycane są narkotyki, jak i państwem docelowym, a także znaczącym wytwórcą – głównie narkotyków syntetycznych⁷. Wskazać także należy, że bezpośredni wpływ na polski rynek narkotykowy mają zagraniczne tendencje⁸ dotyczące popytu na narkotyki oraz dostępność prekursorów do ich produkcji⁹. Istotną rolę w zorganizowanych grupach przestępczych – zajmujących się przestępczością narkotykową – pełnią pseudokibice. Działalność grup wywodzących się z tych środowisk skupia się przede wszystkim na przestępczości związanej z wprowadzaniem do obiegu środków odurzających i sterydów. Co więcej, „trudnią się” oni także przestępczością porachunkową, praniem pieniędzy, czerpaniem korzyści z nierządu, przestępczością ekonomiczną czy kryminalną.

Polskie zorganizowane grupy przestępcze charakteryzują się również dużą mobilnością i elastycznością, między innymi prowadząc nielegalną działalność o charakterze transgranicznym, a w ich skład często wchodzi też obywatele innych państw. Wpływa to między innymi na fakt, że zorganizowane grupy biorą udział w procederach związanych z nielegalną migracją. Organizują one transport, tymczasowe schronienia na wszystkich etapach podróży, zapewniają przerobione lub podrobione dokumenty.

⁶ Raport o stanie bezpieczeństwa w Polsce w 2016 roku..., s. 85-86.

⁷ Por. E.W. PŁYWACZEWSKI, *Geneza zjawiska*, [w:] *Przestępczość zorganizowana*, red. E.W. PŁYWACZEWSKI, Warszawa 2011, s. 58-59.

⁸ Por. D. BRULIŃSKA, E.M. TRUSKOLASKA, A. TYWOŃCZUK-GIENIUSZ, *Przestępczość narkotykowa z udziałem zorganizowanych grup przestępczych*, «Przegląd Policyjny» 2(126)/2017, s. 47-48.

⁹ *Raport o stanie bezpieczeństwa w Polsce w 2016 roku...*, s. 86.

Tabela 1. Liczba grup przestępczych według narodowości – pozostających w zainteresowaniu Centralnego Biura Śledczego Policji w latach 2007-2017

Rok	Grupy polskie	Grupy międzynarodowe	Grupy rosyjskojęzyczne	Grupy cudzoziemców
2007	326	19	3	–
2008	385	32	5	3
2009	448	38	10	4
2010	501	36	7	3
2011	551	39	4	1
2012	708	54	6	4
2013	757	111	6	5
2014	803	106	3	8
2015	725	83	2	2
2016	739	126	3	6
2017	735	113	5	5

Źródło: Sprawozdania z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za lata 2008-2018, www.cbasp.policja.pl/cbsp/do-pobrania/raporty-z-dzialalnosci/9890,Raporty-z-dzialalnosci.html (dostęp: 21 sierpnia 2019 r.).

Zamieszczona Tabela 1. prezentuje liczbę grup przestępczych według narodowości ich członków. Analizując te dane, podkreślić należy, że liczba grup polskich i międzynarodowych w latach 2007-2017 wykazuje ogólną (widoczne są niekiedy pewne wyhamowania) tendencję wzrostową. Ponadto, w analizowanym okresie pod względem strukturalnym najczęściej ujawniono grup polskich. Zdecydowanie mniej było grup międzynarodowych – składających się według CBŚP z obywateli różnych państw (w tym Polski), rosyjskojęzycznych¹⁰ – złożonych z obywateli państw byłego ZSRR i cudzoziemców – składających się wyłącznie z obywateli jednego państwa lub osób jednej narodowości. Zwrócić więc trzeba uwagę, że ich członkami najczęściej są Polacy; jednocześnie zauważyć należy, że w grupach międzynarodowych najczęściej występują również Polacy, a na drugim miejscu – Ukraińcy. W grupach

¹⁰ Por. E.W. PŁYWACZEWSKI, *The Russian and Polish mafia in Central Europe*, [w:] *Global Organized Crime. Trends and Developments*, eds. D. SIEGEL, H. VAN DE BUNT, D. ZAITCH, Dordrecht-Boston-London 2003, s. 63-72.

Tabela 2. Liczba grup przestępczych według wybranych kategorii działalności – pozostających w zainteresowaniu Centralnego Biura Śledczego Policji w latach 2007-2017

Rok	Ogólna liczba grup	Grupy kryminalne	Udział procentowy grup kryminalnych w ogólnej liczbie [w proc.]	Grupy ekonomiczne	Udział procentowy grup ekonomicznych w ogólnej liczbie [w proc.]	Grupy narkotykowe	Udział procentowy grup narkotykowych w ogólnej liczbie [w proc.]	Grupy multiprzestępcze	Udział procentowy grup multiprzestępczych w ogólnej liczbie [w proc.]
2007	348	74	21,3	118	33,9	121	34,8	35	10,1
2008	425	103	24,2	131	30,8	147	34,6	44	10,4
2009	500	107	21,4	164	32,8	167	33,4	62	12,4
2010	547	90	16,5	177	32,4	213	38,9	67	12,2
2011	595	113	19,0	209	35,1	205	34,5	68	11,4
2012	772	181	23,4	277	35,9	238	30,8	76	9,8
2013	879	148	16,8	344	39,1	275	31,3	112	12,7
2014	920	155	16,8	388	42,2	268	29,1	109	11,8
2015	812	190	23,4	320	39,4	237	29,2	65	8,0
2016	874	143	16,4	341	39,0	290	33,2	100	11,4
2017	858	136	15,9	305	35,5	336	39,2	81	9,4

Źródło: Sprawozdania z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za lata 2008-2018, pod adresem: www.cbsp.policja.pl/cbs/do-pobrania/raporty-z-dzialalnosci/9890,Raporty-z-dzialalnosci.html (dostęp: 21 sierpnia 2019 r.).

cudzoziemców najczęściej uczestniczą Ukraińcy, Wietnamczycy oraz Rumuni, a w rosyjskojęzycznych – obywatele Litwy, Ukrainy, Armenii i Łotwy. W zakresie budowy grupy z udziałem cudzoziemców zasadniczo

nie posiadają specyficznych cech, działają w nieskomplikowanych strukturach, nieczęsto opartych na przynależności narodowościowej¹¹.

Biorąc pod uwagę liczbę grup przestępczych według wybranych kategorii działalności działających w Polsce w latach 2007-2017, zauważyć należy, że najwięcej jest tych zajmujących się przestępczością ekonomiczną i narkotykową. W zależności od roku dominuje liczba zorganizowanych grup przestępczych albo ekonomicznych, albo narkotykowych. Aktywność zorganizowanych grup w obszarze przestępstw kryminalnych jest na zdecydowanie niższym poziomie. Podyktowane jest to faktem, że obecnie grupy te nie chcą zwracać na siebie uwagi, jak było to w latach 90. ubiegłego stulecia.

3. DYNAMIKA I STRUKTURA ZORGANIZOWANEJ PRZESTĘPCZOŚCI NARKOTYKOWEJ¹²

Na wstępie należy podkreślić, że w ujęciu globalnym Europa stanowi ważny rynek narkotykowy, ponieważ trafiają na niego zarówno środki pochodzące z produkcji miejscowej, jak i te przemycane z innych

¹¹ Por. szerzej: K. LASKOWSKA, *Stan rozpoznania zorganizowanych grup przestępczych z udziałem cudzoziemców w Polsce*, «Archiwum Kryminologii» 38/2016, s. 161-173; K. LASKOWSKA, *Organizacja działalności zorganizowanych grup przestępczych z udziałem cudzoziemców w Polsce w świetle wyników badań akt spraw karnych*, [w:] *Kryminologiczne i społeczno-kulturowe aspekty migracji i handlu ludźmi. Wybrane problemy*, red. S. BUCHOWSKA, Warszawa 2016, s. 39-54; K. LASKOWSKA, *Działalność zorganizowanych grup przestępczych z udziałem cudzoziemców w Polsce w latach 2004-2013 w świetle policyjnych danych statystycznych*, «Przegląd Policyjny» 3/2016, s. 5-20; K. LASKOWSKA, *Funkcjonowanie zorganizowanych grup przestępczych (międzynarodowych, cudzoziemców i rosyjskojęzycznych) w świetle wyników badań akt spraw karnych*, [w:] *Przestępczość cudzoziemców. Aspekty prawne, kryminologiczne i praktyczne*, red. W. KLAUS, K. LASKOWSKA, I. RZEPLIŃSKA, Warszawa 2017, s. 259-271; K. LASKOWSKA, *Organizational structure of organized criminal groups involving foreigners that are active in Poland in the light of the results of studies of criminal case files*, [w:] *Current Problems of the Penal Law and Criminology*, red. E.W. PŁYWACZEWSKI, E.M. GUZIK-MAKARUK, Warszawa 2017, s. 542-556.

¹² Z uwagi na posiadane przez autorów materiały opis fenomenologiczny zorganizowanej przestępczości narkotykowej będzie bazował głównie na danych za 2017 r.

regionów świata. W *Europejskim raporcie narkotykowym 2017*¹³ wskazano, że na kontynent europejski przywożone są narkotyki z Ameryki Południowej, Azji Zachodniej i Afryki Północnej, zaś nowe substancje psychoaktywne pochodzą głównie z Chin. Europa jest też miejscem, przez które przemycane są niektóre narkotyki i prekursorzy na inne kontynenty. Co więcej, rynek europejski staje się też coraz bardziej samodzielny, bowiem jest miejscem, gdzie wytwarza się konopie indyjskie (głównie do konsumpcji lokalnej) i narkotyki syntetyczne (część z nich trafia do innych regionów świata). Zorganizowane grupy przestępcze są oczywiście głównymi aktorami na rynku narkotykowym, ponieważ narkotyki są dla nich atrakcyjnym i rentownym towarem handlowym. Biorąc powyższe pod uwagę oraz tendencję wzrostową przestępczości narkotykowej, zdecydowano, że dalsze rozważania zostaną poświęcone charakterystyce zorganizowanej przestępczości narkotykowej w Polsce¹⁴.

Zorganizowana przestępczość w Polsce w ostatnich latach charakteryzuje się podobnymi metodami związanymi z produkcją czy przemytem narkotyków. Policjanci pionów narkotykowego i kryminalnego nie odnotowują nowego *modus operandi* związanego z popełnianiem przestępstw narkotykowych. Jeżeli chodzi o nielegalną produkcję amfetaminy, innych narkotyków syntetycznych oraz prekursorów do ich produkcji, to w *Sprawozdaniu z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2017 rok* podano, że w 2017 r. odnotowano wzrost liczby zlikwidowanych laboratoriów narkotyków syntetycznych w stosunku do 2016 r. Wyniósł on aż 58%, ponieważ w 2016 r. zlikwidowano 12 takich laboratoriów, zaś w 2017 r. – 19. Sprawilo to, że Polska wciąż jest wymieniana obok takich krajów, jak Holandia czy Belgia, jako jeden z głównych producentów tego rodzaju substancji w Europie.

¹³ *Europejski raport narkotykowy 2017*, Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii, s. 19, www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/4541/TDAT17001PLN.pdf (dostęp: 21 sierpnia 2019 r.).

¹⁴ Opis w niniejszej części opracowania bazuje na *Sprawozdaniu z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2017 rok* przygotowanym przez Wydział Analizy Kryminalnej Centralnego Biura Śledczego (Warszawa 2018, 97 s.), będącego w posiadaniu autorów niniejszej publikacji.

Najbardziej popularnym narkotykiem w polskich nielegalnych laboratoriach jest wciąż amfetamina, która w 2017 r. była produkowana w 11 wykrytych takich miejscach. Najpowszechniejszym prekursorem wykorzystywanym do jej produkcji jest benzylometyloketon (BMK). Uznać można, że jego uzyskiwanie jest opłacalną dziedziną działalności przestępczej, ponieważ zgodnie z art. 66 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii¹⁵ wytwarzanie, przetwarzanie, przerabianie, stosowanie, przywożenie, wywożenie, wewnątrzspółnotowe nabywanie lub dostawa, przewożenie przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub terytorium innego państwa, nabywanie, posiadanie lub przechowywanie prekursorów zagrożone jest karą grzywny. Jest to zatem jedynie wykroczenie, a fakt ten może zachęcać przestępców do dopuszczania się tego procederu. Świadczą o tym dane prezentowane przez CBŚP: w 2017 r. zabezpieczono 48 litrów tej substancji, co w porównaniu z rokiem wcześniejszym, kiedy to zabezpieczono 14 litrów – stanowi wzrost o 246%. Z danych prezentowanych przez CBŚP – bazujących na prowadzonych sprawach operacyjnych – wynika, że w Polsce zostaje tylko część wyprodukowanego benzylometyloketonu. Pozostała trafia do krajów Europy Zachodniej, głównie do Holandii i Belgii. Od ponad dekady zauważalny jest spadek przemytu benzylometyloketonu z Rosji, Białorusi i Ukrainy. Ma to niewątpliwie związek z zapaścią przemysłu chemicznego w tych krajach i likwidacją fabryk produkujących BMK.

Laboratoria narkotyków syntetycznych najczęściej usytuowane są w miejscach trudno dostępnych i zakamuflowanych, a najpopularniejszą od lat metodą produkcji amfetaminy jest metoda Leuckarta. Nie jest to jednak jedyna metoda; CBŚP podaje, że likwidowane są także miejsca produkcji amfetaminy metodą redukcyjnego aminowania (w 2017 r. – zlikwidowano dwa tego rodzaju laboratoria). Zauważyć należy, że owa zmiana związana z metodą produkcji narkotyku wymaga przekwalifikowania się „chemików” pracujących dla zorganizowanych grup przestępczych i opanowania przez nich nowych sposobów oraz metod produkcji. Ponadto coraz bardziej popularnym sposobem zabezpieczenia procesu

¹⁵ Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r. poz. 852 ze zm.); dalej: u.p.n.

produkcji amfetaminy jest dywersyfikacja miejsc, w których dokonywane są poszczególne jej etapy. Co więcej, odnotowuje się także, że polskie grupy przestępcze sprowadzają z Holandii lub Belgii amfetaminę, mającą postać cieczy, po czym wytrącają ją, przetwarzając w postać soli (siarczan amfetaminy) z użyciem kwasu siarkowego (III etap). Proces ten uznawany jest za szybki i prosty do przeprowadzenia, chociażby z uwagi na to, że można przeprowadzić go nawet w warunkach domowych (w 2017 r. zlikwidowano trzy laboratoria działające w ten sposób). Takie zachowanie się sprawców uznawane jest za wytwarzanie substancji psychotropowych, a zatem wyczerpuje znamiona czynu z art. 53 u.p.n.

W 2017 r. ujawniono sześć narkotykowych laboratoriów, gdzie produkowana była również metamfetamina¹⁶. Narkotyk ten otrzymywany jest tzw. metodą czeską, czyli z użyciem jodu, czerwonego fosforu, wody oraz pseudoefedryny jako głównego prekursora. Produkcja metamfetaminy – od momentu zmieszania podstawowych reagentów do otrzymania narkotyku w postaci kryształu – trwa nie dłużej niż 2-3 dni. Proces ten można przeprowadzić z wykorzystaniem podstawowych, używanych chociażby w gospodarstwach domowych urządzeń. Po tym czasie wszystkie potrzebne substancje, urządzenia i inne przyrządy można sprzątnąć bez pozostawiania jakichkolwiek śladów. Wszystko to wpływa na trudności związane z wykrywaniem tego rodzaju miejsc.

Centralne Biuro Śledcze Policji podaje także, że zaobserwowano wzrost produkcji metamfetaminy. Wynika to między innymi z zaostrezenia odpowiedzialności karnej za produkcję tej substancji psychotropowej w Republice Czeskiej, gdzie grozi kara do 18 lat pozbawienia wolności. Pokłosiem tych zmian było przeniesienie wielu laboratoriów na teren Polski. Większość zlikwidowanych laboratoriów znajdowała się w rejonie południowo-zachodniej granicy, a w nielegalny proceder zaangażowani byli oprócz Polaków również Czesi, Słowacy, Wietnamczycy i Bułgarzy.

¹⁶ Por. też M. KISIEL, A.M. KISIEL, *Kryminologiczne aspekty produkcji i wprowadzania do obrotu metamfetaminy*, [w:] *Współczesna przestępczość i patologie społeczne z perspektywy interdyscyplinarnych badań kryminologicznych*, red. E.W. PŁYWACZEWSKI, E. JURGIELEWICZ-DELEGACZ, D. DAJNOWICZ-PIESIECKA, Warszawa 2017, s. 153-163.

Warto zwrócić uwagę, że do produkcji wspomnianego narkotyku używana była pseudoefedryna, którą pozyskiwano z ogólnie dostępnych leków na przeziębienie. W związku z tym, w 2017 r. dokonano nowelizacji prawa farmaceutycznego¹⁷. Na mocy dodanego wówczas art. 71a można jednorazowo zakupić tylko jedno opakowanie leku z pseudoefedryną i nie może ono zawierać więcej niż 720 mg tej substancji¹⁸. Mimo że art. 129e pr. farm. przewiduje karę pieniężną w wysokości do 500 000 zł za wydawanie produktu leczniczego wbrew ograniczeniom określonym w art. 71a pr. farm., to Polska nadal postrzegana jest jako główny dostawca tychże leków dla grup przestępczych, na przykład z Czech, Słowacji czy Ukrainy. Bardzo często przestępcy pozyskują do współpracy właścicieli aptek lub punktów aptecznych, następnie wytwarzają fałszywą dokumentację obrotu lekami, co umożliwia im kupowanie dowolnej ilości medykamentów.

Podsumowując, CBŚP prognozuje, że produkcja narkotyków syntetycznych – głównie amfetaminy i metamfetaminy – będzie się rozwijała i odbywała na coraz większą skalę. Związane jest to z prostymi procesami pozyskiwania tychże narkotyków, często takimi – które mogą odbywać się w warunkach domowych czy które mogą być podzielone na kilka etapów, odbywających się w różnych miejscach, co z kolei powoduje trudności w ich wykrywaniu.

Kolejny aspekt zorganizowanej przestępczości narkotykowej łączy się z przemysłem narkotyków syntetycznych. W raportach CBŚP podaje się, że jednym z głównych kierunków przemytu polskiej amfetaminy są kraje skandynawskie, w których cieszy się dużą popularnością z uwagi na wysoką jakość. Ten kierunek przemytu jest także opłacalny ze względów ekonomicznych, ponieważ polskie zorganizowane grupy przestępcze wiedzą, że w takich krajach, jak Szwecja, Dania i Norwegia cena narkotyków jest wyższa niż w innych krajach Unii Europejskiej. Przemyt

¹⁷ Ustawa z 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r. poz. 944 ze zm.); dalej: pr. farm.

¹⁸ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 16 grudnia 2016 r. w sprawie wykazu substancji o działaniu psychoaktywnym oraz maksymalnego poziomu ich zawartości w produkcie leczniczym, stanowiącego ograniczenie w wydawaniu produktów leczniczych w ramach jednorazowej sprzedaży (Dz. U. z 2017 r. poz. 2189).

narkotyków syntetycznych na teren Skandynawii najczęściej odbywa się drogą lądową przez Niemcy i Danię, wówczas narkotyki ukrywane są, na przykład, w naczepach samochodów ciężarowych lub w specjalnie spreparowanych skrytkach samochodów osobowych. Proceder ten odbywa się także drogą morską, wtedy wykorzystywane są promy, wypływające z portów w Świnoujściu i Gdańsku. Drogą lotniczą przemyt odbywa się rzadko, z powodu wysokich kosztów podróży oraz zwiększonego ryzyka kontroli. Centralne Biuro Śledcze Policji wskazuje również nowy trend w przemyśle, do którego wykorzystywani są polscy obywatele – rezydenci krajów skandynawskich, którzy pomijając terytorium Polski, przemycają na przykład kokainę z Hiszpanii do Danii. Ten sposób budzi coraz większe zainteresowanie polskich grup przestępczych, angażujących się w przemyt polskiej amfetaminy i tabletek ekstazy tym szlakiem. Odnotować również należy, że polskie narkotykowe grupy przestępcze nie tylko przemycają narkotyki na teren Skandynawii, lecz także przenoszą tam swoją działalność, na przykład produkcję amfetaminy, zajmując się jednocześnie przemytem prekursorów do ich produkcji. Równie popularnym kierunkiem przemytu narkotyków syntetycznych jest też Islandia; tam również ceny narkotyków na lokalnym rynku są wysokie, a zatem atrakcyjne ekonomicznie dla polskich grup.

Polskie zorganizowane grupy przestępcze zajmują się nie tylko produkcją i przemytem narkotyków syntetycznych, lecz także są ich odbiorcami. Sprowadzają one na teren RP najczęściej amfetaminę w postaci płynnej, która pochodzi z nielegalnych laboratoriów z Holandii czy Belgii. Pozwala to ominąć dwa pierwsze etapy jej produkcji, które są uznawane za niebezpieczne i skomplikowane, zaś ostatni trzeci etap – jak wspomniano wyżej – kiedy przetwarza się ją w formę proszku, może odbyć się praktycznie w warunkach domowych (tzw. *kitchen labs*)¹⁹, bez specjalistycznego sprzętu i innych wymagań. Płynna amfetamina najczęściej przemycana jest w środkach transportu, nie wymaga specjalnego ukrywania czy maskowania. W ciągu 2017 r. policjanci CBŚP dokonali zatrzymania wielu kurierów przewożących ten narkotyk. Ze

¹⁹ Por. E.W. PŁYWACZEWSKI, *Główne tendencje rozwojowe przestępczości zorganizowanej w Polsce*, «Białostockie Studia Prawnicze» 6/2009, s. 123 i n.

wspomnianych wyżej krajów sprowadzane są do Polski także tabletki ekstazy. Są one najczęściej przemywane drogą lądową, przez kurierów wykorzystujących własne pojazdy, ale także przemierzających się jako pasażerowie autobusów komunikacji międzynarodowej, ukryte w konstrukcji pojazdu lub bagażu podręcznym.

Do Polski przemykana jest także substancja o nazwie gamma-butyrolakton (GBL), jaka jest wykorzystywana do produkcji kwasu gamma-hydroksymasłowego (GHB), czyli tzw. tabletki gwałtu. Początkowo GBL trafiał na nasz rynek z Chin, a jego sprzedaż odbywała się przez Internet, gdzie oferowano ją jako czysciwo do felg. Rozprowadzany był na obszarze całej Europy oraz Stanów Zjednoczonych, przynosząc kolosalne zyski. Jednakże w marcu 2013 r. Komisja Środków Odurzających Narodów Zjednoczonych na 56. sesji, zgodnie z art. 2 pkt 5 i 6 konwencji z 1971 r. o substancjach psychoaktywnych²⁰, podjęła decyzję o przeniesieniu kwasu gamma-hydroksymasłowego (GHB) z wykazu IV do wykazu II konwencji. W celu dostosowania polskich przepisów do konwencji dokonano w 2015 r. nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii²¹, przenosząc GHB z grupy IV-P do grupy II-P w załączniku nr 2 do ustawy. W wyniku tego zmianie uległa również interpretacja przepisów dotyczących gamma-butyrolaktonu (GBL). Dlatego też GBL jako wewnątrzcząsteczkowy ester GHB został uznany za substancję psychotropową grupy II-P. Sytuacja ta stworzyła narzędzie organom ścigania do skutecznego zwalczania nielegalnego handlu GBL. W związku z tym, w 2017 r. decyzją komendanta CBŚP została powołana grupa operacyjno-śledcza, której zadaniem było między innymi zlikwidowanie kanału przerzutu GBL do Polski. W wyniku czynności operacyjnych w 2017 r. ustalono firmy na terenie Słowacji, Czech, Niemiec, które zajmowały się sprzedażą tej substancji do Polski. Podjęte czynności pozwoliły przejąć przesyłki z wieloma litrami GBL i zatrzymać ich odbiorców.

Kolejnym aspektem działalności zorganizowanych narkotykowych grup przestępczych w Polsce jest przemyt i uprawa konopi oraz haszyszu.

²⁰ Konwencja o substancjach psychotropowych, sporządzona w Wiedniu 21 lutego 1971 r. (Dz. U. z 1976 r. Nr 31, poz. 180).

²¹ Ustawa z 24 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 875 ze zm.).

W Polsce niezmiennie największym powodzeniem wśród narkotyków cieszą się produkty ziela konopi innych niż włókniste, czyli marihuana i haszysz. Narkotyki te są najbardziej dostępne na polskim rynku, ale też i zapotrzebowanie na nie jest coraz większe. W 2017 r. CBŚP odnotowało wzrost zabezpieczeń tych narkotyków na terenie Polski w porównaniu z 2016 r. W 2017 r. zabezpieczono 654 kg marihuany, zaś w 2016 r. – 467 kg. Zdecydowanie większy wzrost odnotowano w przypadku haszyszu, ponieważ w 2016 r. zabezpieczono niecałe 7 kg, zaś w 2017 r. ponad 310 kg²². W raportach CBŚP wskazuje się, że od lat utrzymuje się stała tendencja przemytu konopi innych niż włókniste i haszyszu z krajów europejskich – przede wszystkim z Hiszpanii i Holandii – do Polski. Warto dodać, że narkotyki do Europy są dostarczane głównie z północnych krajów afrykańskich. Dystrybucją zajmują się międzynarodowe grupy przestępcze, w skład których wchodzi bardzo wielu Polaków, którzy w grupach tych zajmują różne pozycje – od szeregowego pracownika do głównego organizatora i nadzorca procedury przestępczego. Przykładem takiej działalności jest organizowanie przez członków polskich grup przestępczych upraw marihuany na przykład na terenie Republiki Czeskiej czy Hiszpanii, skąd narkotyki są przemycane do innych europejskich krajów – w tym również do Polski. Pokłosiem tego rodzaju działalności jest to, że w Polsce jest coraz mniej likwidowanych plantacji konopi innych niż włókniste.

Centralne Biuro Śledcze Policji podaje, że w 2017 r. nastąpił spadek o 50% w porównaniu z 2016 r., ponieważ w 2016 r. ujawniono 108 plantacji konopi, zaś w 2017 r. – 54. Większość tych plantacji ma charakter *in door* (zlokalizowanych wewnątrz budynków), zaledwie 5 w 2017 r. miało charakter zewnętrzny. Wybór tego rodzaju uprawiania konopi współcześnie wiąże się z łatwością: dotarcia do instrukcji wskazujących – jak zorganizować taką plantację, zakupu niezbędnego wyposażenia i nasion – chociażby przez Internet. Policja podkreśla również, że zlokalizowane plantacje były zorganizowane profesjonalnie, wykorzystano

²² Warto oddać, że dzięki współpracy CBŚP z policjami z innych krajów udało się zabezpieczyć w 2017 r. poza granicami Polski ponad 102 kg marihuany oraz 426 kg haszyszu.

w ich organizacji specjalistyczny sprzęt i chemikalia do wzrostu roślin. Ponadto plantacje te są hydroponiczne, posiadają własny system zasilania w wodę, energię elektryczną oraz profesjonalny system wentylacji.

Podsumowując, w *Sprawozdaniu z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2017 rok* wskazane zostało, że tendencja związana z tym, iż marihuana i haszysz to najczęściej zabezpieczane narkotyki w Polsce, będzie się nadal utrzymywała. Podkreślono, że dotyczy to zarówno tzw. rodzimej produkcji, jak i narkotyków przemycanych do Polski z Europy Zachodniej. We wspomnianym sprawozdaniu wskazano również, że w ostatnich latach przemyt narkotyków grupy cannabis z Hiszpanii, Belgii i Holandii stał się stałym elementem zarobkowania dla obywateli polskich. Kiedy wyjeżdżają z kraju – zajmują się przewozem prekursorów do produkcji narkotyków syntetycznych, wracając zaś do Polski, transportują marihuanę i haszysz.

Zorganizowane grupy przestępcze zajmują się także przemytem kokainy i heroiny. W 2017 r. Polska dalej pełniła rolę głównie kraju tranzytowego (miejszem przeładunkowym są porty morskie w Gdyni i Gdańsku), przez który kokaina trafia z Ameryki Południowej i Środkowej do Europy Zachodniej. Sytuacja ta była podyktowana wysokimi cenami tego narkotyku w porównaniu z konkurencyjną ceną heroiny. Jednakże – jak podkreśla CBŚP – poprawa poziomu życia Polaków spowodowała, że stali się narodowością coraz częściej „konsumującą” kokainę. Wiele osób uważa również kokainę za narkotyk ekskluzywny, bezpieczny, typowo rozrywkowy, stymulujący na przykład myślenie czy popęd seksualny. O popularności kokainy świadczy wzrastająca liczba zabezpieczonych kilogramów – bowiem w 2013 r. zabezpieczono 8 kg, zaś w 2017 r. – już 67 kg, co i tak jest osiemdziesięciotrzyprocentowym wzrostem względem 2016 r.

Narkotykowe grupy przestępcze zajmują się nie tylko przemytem, lecz także dystrybucją kokainy w kraju. Jeżeli chodzi o przemyt, to najczęściej narkotyk ten ukrywany jest w kontenerach razem z legalnymi produktami, na przykład spożywczymi, owocami, drewnem czy maszynami przemysłowymi. Wielokrotnie podczas przemytu wykorzystywane są produkty łatwo psujące się, zamknięte hermetycznie lub próżniowo, bowiem to ma uchronić je przed otwarciem w czasie kontroli celnych.

Wiąże się to z rekompensatą finansową w wypadku nieujawnienia kontrabandy. Odbiorcami są najczęściej legalnie działające polskie lub międzynarodowe firmy, za pośrednictwem których odbywa się dalszy przemyt do docelowych krajów europejskich. Głównym powodem przemytu kokainy poprzez Polskę do krajów tzw. starej Unii jest jej dużo wyższa cena i rosnący popyt.

Warto podkreślić, że wciąż dużym zainteresowaniem cieszy się wykorzystywanie polskich obywateli do przemytu kokainy. Wcielają się oni w rolę kurierów, którzy przemycają ten narkotyk drogą lotniczą z Ameryki Południowej do Europy – często przez Hiszpanię, Portugalię, Holandię, Francję. Jedną ze stosowanych przez nich metod jest tzw. metoda „na połyk”. Polega ona na wprowadzeniu do organizmu kapsułek z narkotykiem; CBŚP podaje, że mężczyzna jest średnio w stanie przemycić około 1,5 kg kokainy. Inną metodą jest wykorzystywanie bagażu do przemytu (np. spreparowane są w nim specjalne skrytki) tudzież garderoby (np. w butach, paskach) itp. Polskie i zagraniczne grupy przestępcze bardzo często werbują kurierów z miejscowości o dużym bezrobociu, licząc, że tam ludzie szybciej zgodzą się na podjęcie ryzykownego zachowania, celem szybkiego zarobku.

Kolejną metodą przemytu kokainy – jak też i innych narkotyków – jest wysyłanie ich za pośrednictwem poczty czy firm kurierskich (np. narkotyki są zaszywane w umieszczonych w paczce skórzanych akcesoriach do jazdy konnej, pochodzących z Ameryki Południowej). Wówczas jest ona wysyłana w niewielkich partiach na podstawione osoby, które za niewielką opłatą godzą się udostępnić swoje dane, wpisywane w list przewozowy jako dane odbiorcy ładunku. Jednakże często wszystkie podane dane odbiorcy są fikcyjne. Grupy przestępcze, wykorzystując tę metodę, często wysyłają kokainę w niewielkich partiach, dzieląc ją na bardzo wiele przesyłek. Dla nich cena wysłania tego rodzaju paczek jest zdecydowanie niższa aniżeli czarnorynkowa wartość narkotyku. Co więcej, zabieg ten służy dywersyfikacji ryzyka utraty zainwestowanych w przemyt pieniędzy i kokainy. Organizatorzy przemytu narkotyków tego rodzaju kontrabandę uznają za najtańszą i najbezpieczniejszą, ponadto oni sami nie biorą udziału w przemycie oraz budują wielopoziomowe struktury przestępcze, których członkowie nie znają się osobiście. Jak

podaje CBŚP, ta metoda jest często wykorzystywana podczas przemytu narkotyków do Polski z krajów Ameryki Łacińskiej, takich jak: Peru, Urugwaj, Argentyna, Boliwia, Ekwador, Surinam czy Dominikana.

Heroina to kolejny narkotyk będący przedmiotem zainteresowania zorganizowanych grup przestępczych. Odnotować jednak należy fakt, że popyt na nią w ostatnim dziesięcioleciu w Europie zdecydowanie spadł, co zauważalne jest w większości krajów Unii Europejskiej. Jak podkreśla CBŚP, nie są znane dokładne przyczyny takiego stanu rzeczy, tym bardziej że uprawy maku w Afganistanie od wielu lat utrzymują się na podobnym, stałym poziomie. W Polsce w 2016 r. zabezpieczono około 5,8 kg tego narkotyku, zaś w 2017 r. – niecałe 2,5 kg. Zakłada się, że spadek konsumpcji heroiny i tym samym mniejsza podaż tego narkotyku na rynku może mieć związek ze znacznym wzrostem popularności, a tym samym konsumpcji narkotyków z grupy cannabis, takich jak: haszysz, marihuana czy kokaina.

Omawiając działalność narkotykowych grup przestępczych, nie sposób byłoby także pominąć istotnego aspektu nowych substancji psychoaktywnych (dalej: NPS) i środków zastępczych. Otóż w 2017 r. według danych CBŚP nie odnotowano nowych narkotyków na rynku środków odurzających i substancji psychotropowych, jednak uznaje się, że ich miejsce na rynku wypełniają NPS-y – nowe substancje psychoaktywne. Rynek NPS-ów i ich skład jest bardzo dynamiczny, uzależniony od działania służb prewencyjnych, których działania doprowadzają do sukcesywnego uzupełniania listy substancji objętych kontrolą ustawową. Wraz z wpisaniem takiej substancji na listę, skład NPS-ów zmienia się, tak by zapewnić im „legalny” skład. Początkowo wiele substancji psychoaktywnych zakupywanych było w chińskich fabrykach przemysłu chemicznego, gdzie można było zamówić dowolną substancję i w dowolnej ilości, a która nie figurowała na wykazie substancji kontrolowanych. Ostatnio CBŚP odnotowuje coraz częściej, że polskie grupy przestępcze same organizują produkcję NPS-ów na terenie RP. Jednakże – jak podkreśla CBŚP – nie prowadzi ono szczegółowej statystyki związanej z zabezpieczeniem NPS-ów. Związane jest to z tym, że przeciwdziałaniem zjawisku importu nowych substancji psychoaktywnych i środków zastępczych na teren RP zajmuje się Służba Celno-Skarbowa, natomiast

nadzór nad zdarzeniami związanymi z produkcją i dystrybucją tego rodzaju substancji na terenie Polski sprawuje inspekcja sanitarna.

Podsumowując, wskazać należy, że w 2017 r. CBŚP zabezpieczyło ponad 2,2 tony (w 2016 r. – 3,2 tony) narkotyków. W sprawach prowadzonych przez CBŚP zabezpieczono łącznie 1361 kg (w 2016 r. – 854 kg), zaś w sprawach przekazanych do prowadzenia innym jednostkom Policji – w tym służbom zagranicznym – ponad 897 kg narkotyków (w 2016 r. – 2402 kg). Zlikwidowano również 19 laboratoriów narkotyków syntetycznych (w 2016 r. – 12). Ponadto, jak wspomniano powyżej, zlikwidowano 54 plantacje, na których zabezpieczono 17 463 sztuk krzewów konopi indyjskich. Zlikwidowano też chociażby nielegalne laboratorium dopalaczy (4CMC) – tzw. śmiercionośnego dopalacza – popularnego wśród młodzieży, gdzie na miejscu zabezpieczono ponad 120 kg dopalaczy i składniki, z których można byłoby wyprodukować ogromne ilości tego specyfiku²³.

4. ZAKOŃCZENIE

Jak wynika z przedstawionych wyżej danych, zorganizowana przestępczość narkotykowa²⁴ jest zjawiskiem rozwijającym się, a przede wszystkim dynamicznym, szybko reagującym na zmiany, jakie zachodzą na rynku narkotykowym oraz są uzależnione od aktywności i działań podejmowanych przez służby antynarkotykowe. W związku z tym dla funkcjonariuszy wspomnianych firm organizowane są specjalistyczne szkolenia, podczas których poznają oni trendy związane ze sposobami produkcji, wykorzystywania coraz to nowych prekursorów oraz przemytu. Co więcej, przedstawiciele CBŚP biorą aktywny udział w imple-

²³ *Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2017 rok (w ujęciu statystycznym)*, Centralne Biuro Śledcze, Warszawa 2018, s. 7-8, www.cbbsp.policja.pl/cbs/do-pobrania/raporty-z-dzialalnosci/9890,Raporty-z-dzialalnosci.html (dostęp: 21 sierpnia 2019 r.).

²⁴ Por. też G. OCIECZEK, *Przyczyny rozwoju przestępczości w Polsce z uwzględnieniem przestępczości o charakterze narkotykowym*, «Humanistyczne Zeszyty Naukowe – Prawa Człowieka» 19/2016, s. 197-219.

mentacji cyklu polityki bezpieczeństwa Unii Europejskiej w zakresie poważnej i zorganizowanej przestępczości międzynarodowej (*EU Policy Cycle*). Mechanizm ten obejmuje identyfikację priorytetów w zakresie walki z zagrożeniami dla bezpieczeństwa wewnętrznego w wymiarze wieloletnim oraz szczegółowych działań realizowanych w okresach rocznych²⁵. Pierwszy pełny czteroletni cykl był realizowany w latach 2014-2017. Obecny cykl polityki bezpieczeństwa UE na lata 2018-2021 obejmuje między innymi następujące priorytety związane ze zwalczaniem: cyberprzestępczości, przestępczości narkotykowej, zorganizowanej przestępczości przeciwko mieniu, handlu ludźmi, fałszowania dokumentów. Realizowane działania uwzględniają zaangażowanie między innymi organów ochrony porządku prawnego państw członkowskich Unii Europejskiej, właściwych instytucji i agencji unijnych, między innymi Agencji Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Ścigania (Europol), Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex), Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF), Agencji Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania (CEPOL) oraz Europejskiego Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (EMCDDA)²⁶.

Zwalczanie przestępczości narkotykowej zarówno w Unii Europejskiej, jak i Polsce skupia się nie tylko na podaży, lecz także popycie na narkotyki. Stałym obszarem działań podejmowanych na forum Unii Europejskiej są dialogi w sprawach problematyki działań antynarkotykowych w relacjach z państwami i regionami spoza Unii, na przykład z USA, Rosją czy państwami regionu Ameryki Łacińskiej oraz Partnerstwa Wschodniego. Ponadto CBŚP, wskazując kierunki działań zmierzających do poprawy skuteczności zwalczania zorganizowanej przestępczości narkotykowej, wskazuje na potrzebę intensyfikacji

²⁵ Por. E.W. PŁYWACZEWSKI, *Die EU und Ihre Tätigkeit im Bereich Bürgersicherheit*, [w:] *Rechtsstaatliches Strafen: Festschrift für Prof. Dr. Dr. h.c. mult. Keiichi Yamanaka zum 70. Geburtstag am 16 März 2017*, Hrsg. J.C. JOERDEN, K. SCHMOLLER, «Schriften zum Strafrecht» 307/2017, s. 681 i n.

²⁶ *Zwalczanie przestępczości zorganizowanej oraz walka z terroryzmem*, informacja pod adresem: www.gov.pl/web/mswia/zwalczanie-przestepczosci-zorganizowanej-oraz-walka-z-terroryzmem (dostęp: 21 sierpnia 2019 r.).

działań policyjnych w celu zwalczania nielegalnych laboratoriów produkujących narkotyki – w tym między innymi: powołanie wyspecjalizowanych zespołów w CPŚP, zakup sprzętu transportowego (np. samochodów terenowych) do identyfikowania miejsc nielegalnej produkcji narkotyków syntetycznych, monitorowanie sklepów internetowych oferujących substancje działające podobnie do objętych kontrolą ustawową, podjęcie współpracy z firmami kurierskimi czy Poczta Polska.

Przestępczość narkotykowa jest stałym i poważnym zagrożeniem nie tylko w skali globalnej, ale i krajowej. Chociażby przeprowadzone badania przez przedstawicieli Białostockiej Szkoły Kryminologii w latach 2008-2009 wśród obywateli oraz funkcjonariuszy publicznych na temat poczucia bezpieczeństwa i identyfikacji zagrożeń dla bezpieczeństwa wskazywały, że obie grupy respondentów zorganizowaną przestępczość narkotykową uznają za poważne zagrożenie²⁷. Można tutaj mówić o zagrożeniach dla życia i zdrowia ludzi zażywających narkotyki oraz takich, które wynikają z działalności przestępczej związanej z ich produkcją i obrotem. Zorganizowana przestępczość narkotykowa nie zna granic, charakteryzując się globalnym zasięgiem, stąd też działania służące jej zwalczaniu najczęściej mają charakter międzynarodowy.

ZORGANIZOWANA PRZESTĘPCZOŚĆ NARKOTYKOWA W POLSCE

Streszczenie

Artykuł poświęcony jest analizie przestępczości narkotykowej zorganizowanych grup przestępczych w Polsce. Autorzy początkowo odnieśli się do opisu działalności i zadań Centralnego Biura Śledczego Policji, ponieważ niniejszy artykuł bazuje na sprawozdaniu z działalności tej instytucji. Następnie dokonano krótkiej charakterystyki zorganizowanych grup przestępczych w Polsce. W kolejnej części dokonano analizy i charakterystyki zorganizowanej przestępczości narkotykowej. Odniesiono się do nielegalnej produkcji amfetaminy, innych narkotyków

²⁷ Por. *Poczucie bezpieczeństwa obywateli w Polsce. Identyfikacja i przeciwdziałania współczesnym zagrożeniom*, red. E.M. GUZIK-MAKARUK, Warszawa 2011.

syntetycznych oraz prekursorów do ich produkcji, przemytu amfetaminy i innych narkotyków syntetycznych, przemytu i uprawy konopi oraz haszyszu, przemytu kokainy i heroiny oraz do przestępstw popełnianych w związku z wprowadzaniem na rynek narkotykowy nowych substancji psychoaktywnych i środków zastępczych. Rozważania zakończono krótką charakterystyką działań prewencyjnych.

ORGANIZED DRUG CRIME IN POLAND

Summary

The article presents an analysis of drug-related crimes committed by organized crime groups in Poland and is based on a report on the CBS (Polish Central Police Bureau of Investigation). Hence the first part of the article gives a description of the activities and tasks of the CBS. This is followed by a brief description of organized crime in Poland. The next part of the article gives a review of drug-related crimes committed by organized crime groups in Poland, addressing issues like the illegal production of amphetamine and other synthetic drugs and the precursors for their production, the smuggling of amphetamine and other synthetic drugs, the smuggling and cultivation of cannabis and hashish, cocaine and heroin smuggling, and crimes related to the launch of new psychoactive substances and their surrogates on the drug market. The discussion concludes with a brief description of preventive measures.

Słowa kluczowe: przestępczość narkotykowa; zorganizowana przestępczość; produkcja narkotyków; handel narkotykami.

Keywords: drug-related crime; organized crime; drug production; the drug market.

Literatura

BILL J., *Przestępczość zorganizowana w ujęciu historycznym oraz jej ewaluacja*, «Kultura Bezpieczeństwa. Nauka – Praktyka – Refleksje» 20/2015, s. 88-106.

- BRULIŃSKA D., TRUSKOLASKA E.M., TYWOŃCZUK-GIENIUSZ A., *Przestępczość narkotykowa z udziałem zorganizowanych grup przestępczych*, «Przegląd Policyjny» 2(126)/2017, s. 46-58.
- Europejski raport narkotykowy 2017*, Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii. www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/4541/TDAT17001PLN.pdf (dostęp: 21 sierpnia 2019 r.).
- GUZIK-MAKARUK E.M. (red.), *Poczucie bezpieczeństwa obywateli w Polsce. Identyfikacja i przeciwdziałania współczesnym zagrożeniom*, Warszawa 2011.
- HERNACKA A.M., *Rola Centralnego Biura Śledczego Policji w walce z przestępczością zorganizowaną. Zarys problematyki funkcjonowania służby*, «Humanities and Social Sciences» 24(3)/2017, s. 87-96.
- HOŁYST B., *Kryminologia*, Warszawa 2004.
- KISIEL M., KISIEL A.M., *Kryminologiczne aspekty produkcji i wprowadzania do obrotu metamfetaminy*, [w:] *Współczesna przestępczość i patologie społeczne z perspektywy interdyscyplinarnych badań kryminologicznych*, red. E.W. PŁYWACZEWSKI, E. JURGIELEWICZ-DELEGACZ, D. DAJNOWICZ-PIESIECKA, Warszawa 2017, s. 153-163.
- LASKOWSKA K., *Działalność zorganizowanych grup przestępczych z udziałem cudzoziemców w Polsce w latach 2004-2013 w świetle policyjnych danych statystycznych*, «Przegląd Policyjny» 3/2016, s. 5-20.
- LASKOWSKA K., *Etiologia przestępczości zorganizowanej w Polsce*, [w:] *Przestępczość zorganizowana*, red. E.W. PŁYWACZEWSKI, Warszawa 2011, s. 152-170.
- LASKOWSKA K., *Funkcjonowanie zorganizowanych grup przestępczych (międzynarodowych, cudzoziemców i rosyjskojęzycznych) w świetle wyników badań akt spraw karnych*, [w:] *Przestępczość cudzoziemców. Aspekty prawne, kryminologiczne i praktyczne*, red. W. KLAUS, K. LASKOWSKA, I. RZEPLIŃSKA, Warszawa 2017, s. 259-271.
- LASKOWSKA K., *Organizacja działalności zorganizowanych grup przestępczych z udziałem cudzoziemców w Polsce w świetle wyników badań akt spraw karnych*, [w:] *Kryminologiczne i społeczno-kulturowe aspekty migracji i handlu ludźmi. Wybrane problemy*, red. S. BUCHOWSKA, Warszawa 2016, s. 39-54.
- LASKOWSKA K., *Organizational structure of organized criminal groups involving foreigners that are active in Poland in the light of the results of studies of criminal case files*, [w:] *Current Problems of the Penal Law and Criminology*, red. E.W. PŁYWACZEWSKI, E.M. GUZIK-MAKARUK, Warszawa 2017, s. 542-556.
- LASKOWSKA K., *Stan rozpoznania zorganizowanych grup przestępczych z udziałem cudzoziemców w Polsce*, «Archiwum Kryminologii» 38/2016, s. 161-173.

- MAREK A., *Przestępczość zorganizowana. Zarys problematyki*, [w:] *Kryminologiczne i prawne aspekty przestępczości zorganizowanej. Studia i materiały*, red. A. MAREK, W. PŁYWACZEWSKI, Szczytno 1992, s. 21 i n.
- OCIECZEK G., *Przyczyny rozwoju przestępczości w Polsce z uwzględnieniem przestępczości o charakterze narkotykowym*, «Humanistyczne Zeszyty Naukowe – Prawa Człowieka» 19/2016, s. 197-219.
- PŁYWACZEWSKI E.W., *Die EU und Ihre Tätigkeit im Bereich Bürgersicherheit*, [w:] *Rechtsstaatliches Strafen: Festschrift für Prof. Dr. Dr. h.c. mult. Keiichi Yamanaka zum 70. Geburtstag am 16 März 2017*, red. J.C. JOERDEN, K. SCHMOLLER, «Schriften zum Strafrecht» 307/2017, s. 681-694.
- PŁYWACZEWSKI E.W., *Geneza zjawiska*, [w:] *Przestępczość zorganizowana*, red. E.W. PŁYWACZEWSKI, Warszawa 2011, s. 40-60.
- PŁYWACZEWSKI E.W., *Główne tendencje rozwojowe przestępczości zorganizowanej w Polsce*, «Białostockie Studia Prawnicze» 6/2009, s. 115-135.
- PŁYWACZEWSKI E.W., *The Russian and Polish mafia in Central Europe*, [w:] *Global Organized Crime. Trends and Developments*, eds. D. SIEGEL, H. VAN DE BUNT, D. ZAITCH, Dordrecht-Boston-London 2003, s. 63-72.
- Raport o stanie bezpieczeństwa w Polsce w 2016 roku*, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, s. 85, www.archiwumbip.mswia.gov.pl/bip/raport-o-stanie-bezpie/18405,Raport-o-stanie-bezpieczenstwa.html (dostęp: 21 sierpnia 2019 r.).
- RAU Z., *Przestępczość zorganizowana w Polsce i jej zwalczanie*, Kraków 2002.
- Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2017 rok* przygotowane przez Wydział Analizy Kryminalnej Centralnego Biura Śledczego (Warszawa 2018), będącego w posiadaniu autorów niniejszej publikacji.
- Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2017 rok (w ujęciu statystycznym)*, Centralne Biuro Śledcze, Warszawa 2018, www.cbsp.policja.pl/cbs/do-pobrania/raporty-z-dzialalnosci/9890,Raporty-z-dzialalnosci.html (dostęp: 21 sierpnia 2019 r.).
- Zwalczanie przestępczości zorganizowanej oraz walka z terroryzmem*, www.gov.pl/web/mswia/zwalczanie-przestepczosci-zorganizowanej-oraz-walka-z-terroryzmem (dostęp: 21 sierpnia 2019 r.).